

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 5.3.2014.
COM(2014) 130 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Stratēģijas "Eiropa 2020" gudrai, ilgtspējīgai un
integrējošai izaugsmei novērtējums**

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI,
EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU
KOMITEJAI**

**Stratēģijas "Eiropa 2020" gudrai, ilgtspējīgai un
integrējošai izaugsmei novērtējums**

IEVADS¹

Komisija 2010. gada sākumā ierosināja stratēģiju "Eiropa 2020", kas tika izveidota kā ES stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei². Mērķis bija uzlabot ES konkurētspēju, vienlaikus saglabājot tās sociālās tirgus ekonomikas modeli un ievērojami uzlabojot tās resursu izmantošanas efektivitāti. Kad tā tika uzsākta, stratēģijai "Eiropa 2020" bija vadošā loma, atbalstot izaugsmes modeli, kas pārsniedz vienkāršu IKP palielināšanu. Šodien daudzas struktūras veicina gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi kā ekonomikas attīstības izšķirošu elementu.

Stratēģija "Eiropa 2020" tika ierosināta, ņemot vērā zemāku izaugsmes un ražīguma līmeni nekā citās attīstītās valstīs un ekonomikas un sociālās vides straujo pasliktināšanos, pēc vissmagākās globālās finanšu krīzes, ar ko ES jebkad ir saskārusies. Tajā apkopota pieredze, īstenojot Lisabonas stratēģiju izaugsmei un nodarbinātībai, kas tika uzsākta 2000. gadā, atjaunota 2005. gadā un bija spēkā līdz 2010. gadam. Pamatdokumentā bija skaidri norādīts, ka "īstermiņa prioritāte (bija) sekmīgi pārvarēt krīzi", bet, lai "nodrošinātu ilgtspējīgu nākotni", ES ir "jānovērš strukturālās nepilnības" un "jau ir jāaugās tālāk par īstermiņu". Vērienīgais mērķis bija "izklūst no krīzes spēcīgākiem un padarīt ES par gudru, ilgtspējīgu un integrējošu ekonomiku ar augstu nodarbinātības, ražīguma un sociālās kohēzijas līmeni"³.

Stratēģija bija iecerēta kā partnerība starp ES un tās dalībvalstīm ar mērķu kopumu, kas vērsti uz prioritātēm – gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi –, un specializētu īstenošanas sistēmu. Stratēģijā izvirzīti pieci savstarpēji saistīti galvenie mērķi, kas ES jāsasniedz līdz 2020. gadam nodarbinātības, pētniecības un izstrādes (P&I), klimata pārmaiņu un enerģētikas, izglītības, kā arī nabadzības un sociālās atstumtības apkarošanas jomās. Mērķi nebija izsmeļoši, bet tika uzskatīti par piemēru stratēģijas veicinātajām dinamiskajām pārmaiņām.

Lai paātrinātu progresu ES līmenī, Komisija izvirzīja septiņas pamatiniciatīvas⁴, kas ietvēra konkrētas darba programmas jomās, kuras norādītas kā nozīmīgi izaugsmes ietekmes līdzekļi. Turklāt stratēģija ir bijusi atsaucis punkts rīcībai ES līmenī vienotā tirgus, ES budžeta laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam un ES ārējās politikas jomās.

Pārskatot stratēģiju "Eiropa 2020", ir jāņem vērā pēdējo gadu finanšu un ekonomikas krīze un ES reakcija uz to (skatīt 1. izcēlumu). Krīzei paplašinoties un pieņemot jaunus veidolus, īpašs uzdevums ES bija pārtraukt apburto loku starp arvien pieaugošo valsts parādu, "lipīgo" finanšu nestabilitāti un zemo vai pat negatīvo

¹ Ja nav norādīts citādi, šajā paziņojumā citēto skaitļu avots ir *Eurostat* – ES statistikas birojs, un ES vidējie rādītāji attiecas uz ES28 dalībvalstīm.

² Komisijas Paziņojums COM(2010)2020, 2010. gada 3. marts. Vispārējā stratēģija un tās mērķi tika apspriesti Eiropas Parlamentā un apstiprināti Eiropadomes sanāksmēs attiecīgi 2010. gada martā un jūnijā. Plašāka informācija atrodama šādā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/europe2020/index_lv.htm

³ COM(2010)2020, 2010. gada 3. marts.

⁴ "Digitālā programma Eiropai", "Inovācijas savienība", "Jaunatne kustībā", „Resursu ziņā efektīva Eiropa”, "Rūpniecības politika globalizācijas laikmetā", "Jaunu prasmju un darbavietu programma", „Eiropas platforma cīņai pret nabadzību”.

izaugsmi. Tam bija nepieciešama īstermiņa un sistemātiska rīcība, jo īpaši eurozonā, piemēram, aizdošanas spēju izveidošana tām valstīm, kas atrodas finansiālās grūtībās, un stingrāki noteikumi attiecībā uz ekonomikas pārvaldību, kā arī uzlabotu finanšu uzraudzību un regulējumu.

1. izcēlums. ES rīcība, lai pārvarētu finanšu un ekonomikas krīzi 2008.–2013. gadā

Komisija 2008. gada novembrī uzsāka Eiropas ekonomikas atveseļošanas plānu, lai palielinātu ieguldījumus infrastruktūrā un citās svarīgajās nozarēs, un ierosināja dalībvalstīm koordinēt savas valsts budžeta stimulēšanas pasākumu kopumus. Pasākumu kopums kopā veidoja aptuveni 200 miljardus euro jeb 1,5 % no ES IKP. Valsts atbalsta noteikumi un noteikumi par ES līdzekļu izlietojumu arī tika koriģēti, lai palīdzētu mobilizēt publiskos līdzekļus.

Tā kā atveseļošanās bija īslaicīga un valsts parāda, finanšu un ekonomikas pilna apjoma krīzes risks izplatījās, tika pieņemti vairāki lēmumi, tostarp:

- Krīzes pārvarēšanas mehānisms tika izveidots, lai mazinātu kaitīgas ietekmes izplatīšanās un finanšu nestabilitātes risku visās dalībvalstīs. 2010. gada maijā tika izveidoti divi pagaidu krīzes pārvarēšanas mehānismi: Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisms (EFSM) un Eiropas finanšu stabilitātes instruments (EFSI). Eurozonas dalībvalstis 2012. gadā nolēma izveidot pastāvīgu krīzes pārvarēšanas mehānismu – Eiropas Stabilizācijas mehānismu (ESM) –, kura finansiālais spēks ir 500 miljardi euro un kas tika izveidots 2013. gada oktobrī. Aizdevumi tika piešķirti valstīm, kas atrodas finansiālās grūtībās.
- ES uzsāka vērienīgu un vērā ņemamu savas finanšu sistēmas reformu. ES pastiprināja finanšu tirgu uzraudzību, izveidojot Eiropas finanšu uzraudzības iestāžu sistēmu (EFUIS), kurā ietilpst trīs nozaru Eiropas uzraudzības iestādes (EUI) un makrouzraudzības iestāde – Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK). Tika veikti arī būtiski pasākumi attiecībā uz “banku savienību”, ko veido viens, centralizēts mehānisms banku uzraudzībai, kas stāsies spēkā 2014. gada novembrī, un vienošanās par grūtībās nonākušu banku pārstrukturēšanas un noregulēšanas veidiem.
- ES ekonomikas pārvaldība tika ievērojami pastiprināta, pilnībā integrējot dažādos ekonomikas un budžeta uzraudzības elementus Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ietvaros. Ar tiesību aktu paketi⁵ 2011. gadā tika ieviesta jauna makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra (*MIP*), lai nepieļautu un koriģētu ekonomisko nelīdzsvarotību. Stabilitātes un izaugsmes pakts (SIP) arī tika pastiprināts. Papildinošs noteikumu kopums⁶ stājās spēkā 2013. gada maijā, cita starpā paredzot, ka Komisija sīki pārbauda eurozonas dalībvalstu budžeta projektu plānus. Līgumā par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā (EMS) eurozonas parakstītājas dalībvalstis (un dažas dalībvalstis ārpus eurozonas) ir apņēmušās integrēt SIP galvenos principus savas valsts tiesību sistēmā. 2013. gada decembrī Padome apstiprināja un iekļāva Kopīgajā nodarbinātības ziņojumā jaunu progresu ziņojumu attiecībā uz galvenajiem nodarbinātības un sociālajiem rādītājiem.

⁵ OV L 306, 2011. gada 23. novembris.

⁶ OV L 140, 2013. gada 27. maijs.

Pēdējo gadu mēroga krīzei bija nepieciešama tūlītēja un spēcīga politikas reakcija, lai papildinātu stratēģijas "Eiropa 2020" ilgāka termiņa mērķus. Gan gada izaugsmes pētījumos, kuros tā noteica ES mēroga prioritātes nākamajam gadam, gan iesniedzot mērķtiecīgus tiesību aktu priekšlikumus un izdodot konkrētām valstīm adresētas norādes, Komisija ir aizstāvējusi virkni darbību, lai stabilizētu finanšu sektoru, apvienojumā ar atveseļošanas stratēģijām, fiskālās konsolidācijas pasākumiem un strukturālām reformām, kas pielāgotas valstu īpatnībām un atspoguļo ES dalībvalstu tautsaimniecības savstarpējo atkarību.

Lai uzraudzītu un virzītu stratēģijas „Eiropa 2020” īstenošanu valstīs, dalībvalstis tika aicinātas noteikt savus mērķus un formulēt sīkākus pasākumus savas valsts programmas ietvaros. Šīs programmas ik gadu pārskata ES līmenī Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadā. Iecerēts kā veids, lai pastiprinātu ES ekonomikas pārvaldību, pirmais Eiropas pusgads sākās 2011. gada sākumā, un mehānisms ir strauji kļuvis par jauno ikgadējo ekonomikas vadības un uzraudzības ES līmenī politikas ciklu (skatīt turpmāk un 1. pielikumu). Atspoguļojot partnerības pieeju, notiek regulārs dialogs ar Eiropas Parlamentu un dažādajiem Padomes sastāviem.

Četrus gadus pēc stratēģijas "Eiropa 2020" uzsākšanas šā paziņojuma mērķis ir novērtēt situāciju⁷. Ir paredzams, ka Eiropadome rīkos pirmās diskusijas savā sanāksmē 2014. gada martā, pēc kuras Komisija uzsāks sabiedrisku apspriešanu, lai apkopotu visu ieinteresēto personu viedokļus ar mērķi palīdzēt tai izstrādāt stratēģiju laikposmam no 2015. līdz 2020. gadam.

1. KĀDS IR STĀVOKLIS EIROPĀ PĒC ČETRIEM GADIEM?

Eiropas ekonomika 2009. gadā saskārās ar nepieredzētu triecienu: IKP samazinājumu par 4,5 %. Ekonomikas lejupslīdes īslaicīga samazināšanās 2010. gadā izrādījās nenoturīga, un negatīvās tendences turpinājās visu 2011. gadu līdz pat 2012. gadam. Kopš 2013. gada ir sākusies pakāpeniska atveseļošanās, un paredzams, ka tā turpināsies un, kā tiek prognozēts, reālais IKP 2014. gadā ES atkal pieaugs par 1,5 %, bet 2015. gadā – par 2,0 %⁸. ES vidējais rādītājs norāda uz dažādiem izaugsmes virzieniem un ļoti atšķirīgu pieredzi krīzes laikā visās dalībvalstīs; dažām valstīm klājās īpaši smagi, bet citās valstīs laika gaitā situācija bija labāka.

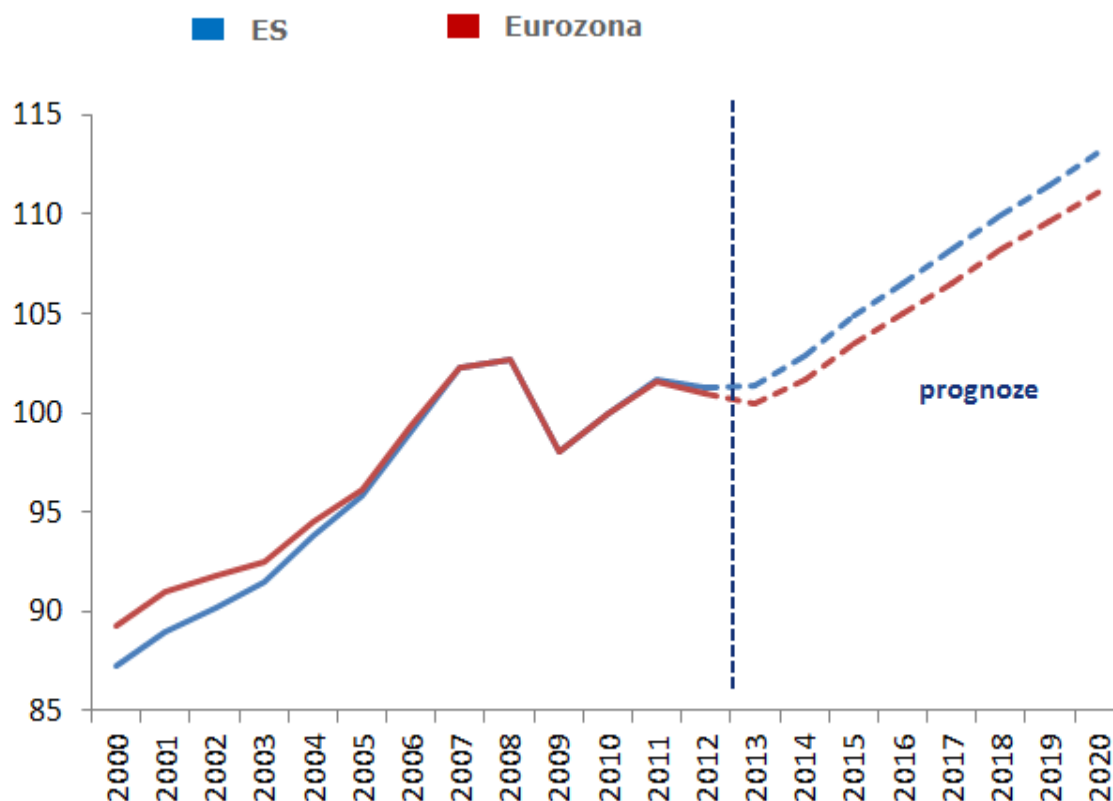
Uzsākot “Eiropa 2020” stratēģiju 2010. gadā, krīzes dziļums un ilgums vēl lielākoties nebija zināms. Tika ņemti vērā dažādi scenāriji nākamajai desmitgadei – no atgriešanās pie "spēcīgas" (*“strong”*) izaugsmes līdz scenārijam, ka atveseļošanās būs "kūtra" (*“sluggish”*), vai "zaudētas desmitgades" (*“lost decade”*) riskam. Daudz kas bija atkarīgs no ES spējas ātri un stabili izkļūt no 2009. gada lejupslīdes⁹.

⁷ Sīkāka informācija par stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem un pamatiniciatīvām ir sniegta pielikumā.

⁸ Jaunākos un sīkākus datus skatīt Komisijas 2014. gada ziemas ekonomikas prognozē, *European Economy* Nr. 2/2014.

⁹ Skatīt Ž. M. Barrozu uzstāšanos neformālajā Eiropadomes sanāksmē 2010. gada 11. februārī, kas ir pieejama šādā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/europe2020/documents/documents-and-reports/subject/europe-2020-presentations/index_en.htm#top

1. diagramma. ES un eurozonas reālā IKP līmenis laikposmā no 2000. līdz 2020. gadam (indekss 2010=100)

Četrus gadus vēlāk ir kļuvis skaidrs, ka ticamākais ES izaugsmes virziens laikposmā no 2010.—2020. gadam ir tuvāks otrajam scenārijam (t. i., apmēram 1,3 % gadā). Kā norādīts 1. diagrammā, paredzams, ka ekonomikas snieguma rādītāji ES 2014. gadā sasniegs tādu pašu līmeni kā 2008. gadā, lejupslīdes radītos zaudējumus tagad kompensējot ar notiekošo atveseļošanos. Tomēr krīze rada gan tūlītēju, gan ilgtermiņa ietekmi: tā jau ir radījusi Eiropai labklājības zaudējumu un ir arī mazinājusi tās izaugsmes potenciālu nākotnē, jo ir zudušas darbavietas, uzņēmumi un zinātība.

Saskaņā ar jaunākajām prognozēm¹⁰ ES gada IKP pieaugums varētu būt aptuveni 1,6 % visā laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam, salīdzinot ar 2,3 % laikposmā no 2001. līdz 2007. gadam (pirms krīzes). Izsakot IKP uz vienu iedzīvotāju, vidējais gada pieaugums ES tādējādi būtu aptuveni 0,9 % laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam, salīdzinot ar 1,8 % laikposmā no 2001. līdz 2007. gadam.

Pirmais izšķirīgi svarīgais solis, izstrādājot pēckrīzes izaugsmes stratēģiju ES, ir skaidri izprast visu krīzes ietekmi un vienoties par kopīgu Eiropas pašreizējās situācijas novērtējumu. To darot, ir svarīgi arī paturēt prātā, ka centieni atgriezties pie iepriekšējās desmitgades izaugsmes “modeļa” būtu gan maldinoši, gan kaitīgi: fiskālā nelīdzsvarotība; nekustamā īpašuma tirgus “burbuļi”; arvien plašāka sociālā

¹⁰ Jaunākos un sīkākus datus skatīt Komisijas 2014. gada ziemas ekonomikas prognozē, *European Economy* Nr. 2/2014.

nevienlīdzība; pietiekamas uzņēmējdarbības un inovācijas trūkums; neadekvāti strādājošas finanšu sistēmas; pieaugoša energoatkarība; dažādu veidu spiediens uz resursu izmantošanu un vidi; straujš bezdarba pieaugums; trūkumi izglītības un apmācības sistēmās; nepietiekami strādājoša publiskā pārvalde – pastāvēja problēmas, kuras tika konstatētas, bet iepriekš netika atrisinātas. Iestājoties krīzei, tas veicināja mūsu tautsaimniecību segmentu sabrukumu.

Papildus galvenajiem IKP rādītājiem ir svarīgi aplūkot – un dažreiz no jauna atklāt – pamatā esošās tendences un strukturālās pārmaiņas, kas nosaka Eiropas spēju augt. Šā iemesla dēļ vitāli svarīgi ir arī izprast un veicināt faktorus, kas virza progresu stratēģijas “Eiropas 2020” mērķu sasniegšanā.

1.1. Krīzes ietekme

Ir apdraudēta publisko un privāto finanšu ilgtspēja

Valsts budžeta deficīts 2010. gadā ES sasniedza vidēji 6,5 % no IKP, un paredzams, ka tas 2015. gadā samazināsies līdz 2,7 %¹¹. Tas atspoguļo milzīgās pūles, kas ieguldītas vairākās dalībvalstīs, jo īpaši 2011. un 2012. gadā, lai atjaunotu šo valstu publisko finanšu ilgtspējību¹². Tomēr, ņemot vērā budžeta deficīta uzkrāšanos un izaugsmes palēnināšanos, valsts parāda attiecība ir ievērojami paaugstinājusies — no vidēji 60 % no IKP pirms krīzes līdz 80 % 2010. gadā, un paredzams, ka 2015. gadā tas sasnies 89,5 %¹³. Izaugsmei atjaunojoties un deficītam samazinoties, paredzams, ka bruto valdības parāds sāks samazināties 2015. gadā. Publisko izdevumu kvalitātes uzlabošanai un lielāka uzsvara likšanai uz publiskās pārvaldes efektivitāti un to, lai padarītu nodokļu sistēmas par izaugsmei labvēlīgākām, tostarp vēl vairāk pārceļot nodokļu slogu no darbaspēka uz nodokļu bāzi, kas saistīta ar patēriņu, īpašumu un piesārņojumu, būs arvien lielāka nozīme Eiropas izaugsmes un sociālo modeļu nākotnes nodrošināšanā un veidošanā.

Privātā sektora – mājsaimniecību un uzņēmumu – parāda līmenis dažās valstīs pirms krīzes arī bija sevišķi augsts un tās rezultātā ir vēl vairāk palielinājies. Daudziem privātā sektora dalībniekiem finanšu risku samazināšana ir prioritāte. Tomēr tam var būt nelabvēlīgs blakusefekts – arvien lēnāka izaugsme uz ilgāku laiku –, jo īpaši zemas izaugsmes un zemas inflācijas kontekstā.

Neraugoties uz nelielu stabilizēšanos finanšu nozarē, pieeja finansējumam dažos ES reģionos joprojām ir ierobežota

Vispārējā situācija finanšu tirgos liecina par rosinošām norisēm pēdējos mēnešus, bet tām vēl ir jāizpaužas reālajā ekonomikā, un finanšu nozarē joprojām pastāv dažas nepilnības. Pēc 24 secīgiem "jostas savilkšanas" ceturkšņiem kopš 2008. gada banku

¹¹ Jaunākos un sīkākus datus skatīt Komisijas 2014. gada ziemas ekonomikas prognozē, *European Economy* Nr. 2/2014.

¹² COM(2013)800.

¹³ Jaunākos un sīkākus datus skatīt Komisijas 2014. gada ziemas ekonomikas prognozē, *European Economy* Nr. 2/2014.

aizdevumu jomā maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) 2014. gada pirmajā ceturksnī ir redzamas nelielas pirmās atslābuma pazīmes¹⁴. Tomēr pieeja finansējumam joprojām ir pamats bažām lielā daļā ES, un tā ir atšķirīga dalībvalstu starpā, norādot uz tirgus sadrumstalotības problēmu.

Pieaugošs bezdarba un nabadzības līmenis

Bezdarbs Eiropā krīzes rezultātā ir strauji pieaudzis – no 7,1 % 2008. gadā līdz maksimumam 10,9 % 2013. gadā. Ņemot vērā šo laika nobīdi starp atveseļošanos un jaunu darbavietu radīšanu, paredzams, ka bezdarba līmenis tuvākajā nākotnē samazināsies tikai lēnām (10,4 % 2015. gadā¹⁵).

Situācija laika gaitā ir vēl vairāk nostiprinājusies. Ilgtermiņa bezdarbs, t.i., to aktīvo iedzīvotāju procentuālā daļa, kuri ir bez darba vairāk nekā gadu, laikposmā no 2008. līdz 2012. gadam ir pieaudzis par 2,1 procentu punktu (no 2,6 % līdz 4,7 %). Tas, iespējams, norāda uz strukturālā bezdarba līmeņa palielināšanos, kas atstāj tālejošu ietekmi uz darbaspēku un ekonomikas izaugsmes potenciālu, kā arī uz ES politisko un sociālo struktūru – proti, palielinās nabadzības un sociālās atstumtības līmenis (skatīt turpmāk).

Situācija dažādās valstīs un reģionos būtiski atšķiras, bezdarba līmenim 2013. gadā sasniedzot 5,0 % Austrijā un 27,6 % Grieķijā. Tas skar visas vecuma grupas, bet situācija ir īpaši sarežģīta personām vecumā virs 55 gadiem un jauniešiem, jauniešu bezdarba līmenim – 15-24 gadus vecu jauniešu bezdarbnieku procentuālā daļa – 2013. gadā ES sasniedzot vidēji 23,3 %, bet Grieķijā pat 59,2 % un Spānijā – 55,7 %. Arvien pieaugošais to jauniešu īpatsvars, kuri nestrādā un nav iesaistīti ne izglītībā, ne apmācībā (*NEET*), kas 2012. gadā sasniedza 13,2 %, ir vēl viens nopietnu bažu avots.

Atšķirīga situācija visā ES

Kaut gan ievērojamas atšķirības ES pastāvēja jau pirms krīzes, tās smagums ir atklājis virkni nelīdzsvarotību, kas uzkrājušās gadu gaitā. Krīze ir pastiprinājusi arvien pieaugošas atšķirības dalībvalstu starpā un nereti pašās dalībvalstīs. Galēji nelabvēlīgos apstākļos īpaši sarežģīti ir nošķirt cikliskās un strukturālās tendences, bet pastāv risks, ka vairākas krīzes sekas būs ilgstošas. Viena no tām ir arvien atšķirīgāks ekonomikas stāvoklis un sniegums ES. Šīs atšķirības ir arī acīmredzamas, pārskatot progresu ceļā uz stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem.

1.2. Ilgtermiņa tendences, kas ietekmē izaugsmi

Stratēģija "Eiropa 2020" tika uzsākta ar redzējumu par ilgtermiņa problēmām, ar kurām saskaras ES. Dažas no šīm problēmām krīzes laikā tika īpaši uzsvērtas, citas, savukārt, dažkārt tika pamestas novārtā, jo politikas darba kārtībā dominēja daudzi citi

¹⁴ Eiropas Centrālā banka, "Bank Lending Survey", 2014. gada janvāris.

¹⁵ Jaunākos un sīkākus datus skatīt Komisijas 2014. gada ziemas ekonomikas prognozē, *European Economy* Nr. 2/2014.

neatliekami jautājumi. Lielākā daļa 2010. gadā konstatēto problēmu nav izzudušas, un dažas pat ir saasinājušās.

Pārmaiņas sabiedrībā

Eiropas sabiedrību pārveido gan iekšzemes, gan ārējie spēki, kuriem visi pielāgojas: jauni pilsētas un lauku dzīvesstila veidi, jauni patēriņa un mobilitātes modeļi, jauna un daudzveidīgāka ģimenes vide, tehnoloģijas arvien pieaugošā klātbūtne ikdienas dzīvē utt. Divas tendences jo īpaši ietekmēs stratēģiju "Eiropa 2020".

Pirmkārt, Eiropas iedzīvotāju novecošanās rada jaunu kontekstu, kurā ir gan iespējas, gan problēmas. Novecošanās ir pakāpenisks, bet ļoti acīm redzams process: vidējais vecums Eiropā – vecums, kas sadala iedzīvotāju skaitu uz pusēm – ir pieaudzis no 35,7 gadiem 1992. gadā līdz 41,5 gadiem 2012. gadā, un līdz 2050. gadam varētu sasniegt 52,3 gadus. Paredzams, ka to iedzīvotāju skaits ES, kuri ir 65 gadus veci vai vecāki, laikposmā no 1990. līdz 2050. gadam dubultosies.

Novecošanai ir tālejoša ietekme uz Eiropas sabiedrību un ekonomiku. Neto migrācija ir un būs nepieciešama mūsu demogrāfisko norišu dēļ. Neto migrācija kopš 1992. gada ir pārsniegusi dabīgo iedzīvotāju skaita pieaugumu (starpība starp dzimstību un mirstību), un tagad veido divas trešdaļas no ES iedzīvotāju skaita pieauguma. Paredzams, ka ekonomiskā atkarība — attiecība starp nenodarbināto un nodarbināto cilvēku skaitu — pieaugs no 1,32 2010. gadā līdz 1,47 2030. gadā, vecumatkarībai radot nepieredzētas problēmas labklājības sistēmu sociālajai piemērotībai un finanšu ilgtspējai. Paredzams, ka darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaits samazināsies un to aizvien vairāk veidos gados vecāki darba ņēmēji. Tas ierobežos Eiropas izaugsmes potenciālu, ja ES nespēs likt vairāk cilvēku pie darba un nodrošināt, ka viņi strādā produktīvāk un ilgāk, ņemot vērā paredzamā dzīves ilguma un veselīgas dzīves gadu pieaugumu.

Otrkārt, krīze ir izvirzījusi priekšplānā ielingu problēmu – ar izaugsmes palīdzību saražotās un sadalītās bagātības efektivitāti un taisnīgumu. Kaut arī IKP un labklājība kopumā ir turpinājuši pieaugt, Eiropā – tāpat kā citās attīstītajās valstīs – kopš 1980. gadu vidus ir palielinājusies nevienlīdzība. Ienākumu pārdalē ES tagad pastāv plaša nevienlīdzība: 2012. gadā vidēji 20 % lielāko ieņēmumu saņēmēju nopelnīja 5,1 reizi vairāk ienākumu nekā 20 % zemāko ienākumu saņēmēju. Šī attiecība ievērojami atšķīrās visā ES – no 3,4 Slovēnijā un 3,5 Čehijā līdz vairāk nekā 6,0 Grieķijā, Rumānijā, Latvijā un Bulgārijā, sasniedzot augstāko punktu – 7,2 – Spānijā. Sagaidāms, ka krīze ir izraisījusi turpmāku nevienlīdzības pieaugumu un ir vēl vairāk ierobežojusi pārdales sistēmas. Jautājums par sadales taisnīgumu savukārt palielina grūtības risināt problēmas, ar kurām saskaras Eiropas ekonomika.

Globalizācija un tirdzniecība

ES ir pasaulē lielākā preču eksportētāja un lielākā preču tirgotāja. Tā arī ir pasaulē lielākā pakalpojumu tirgotāja, un šajā jomā tai joprojām ir liels izaugsmes potenciāls. Tiek lēsts, ka nākamajos 10-15 gados 90 % pasaules izaugsmes notiks ārpus ES, tādēļ

ES ir ļoti ieinteresēta nodrošināt, ka tās uzņēmumi saglabā augstu konkurētspēju, spēj piekļūt jauniem tirgiem un gūt labumu no šiem izaugsmes avotiem.

Globalizācija nenozīmē tikai tirdzniecības veicināšanu un apmaiņu. Tā nozīmē globālo vērtību ķēžu savienošānu un tādu ražojumu, pakalpojumu un tehnoloģiju nodrošināšanu, ko neviena atsevišķa valsts nespētu saražot viena pati. Tā arī nozīmē apstākļu radīšanu līdzsvarotām partnerattiecībām un attīstībai valstu starpā, sākot ar Eiropas kaimiņvalstīm.

ES spēja konkurēt starptautiskā līmenī jāveido savās mājās. ES gūst ievērojamu labumu no integrācijas pasaules ekonomikā, kas ir veidota uz savu iekšējo tirgu: divas trešdaļas ES preču tirdzniecības patlaban notiek ES robežu ietvaros. Eiropas uzņēmumu globālie panākumi starptautiskajā tirdzniecībā līdz ar to atspoguļo ne tikai valstu priekšrocības, bet arī – ar pārrobežu vērtību ķēžu starpniecību – piegādātāju iesaisti citās ES valstīs, kas ievērojami palīdz sekmēt konkurētspēju. Turklāt pierādījumi liecina, ka MVU, kas darbojas starptautiskajos tirgos, aug ātrāk un ir novatoriskāki nekā tie MVU, kuri darbojas tikai vietējos tirgos.

Krīzes laikā ES guva tiešu labumu no tirdzniecības, kas ir izaugsmes dzinējspēks, un spēja saglabāt spēcīgu pozīciju pasaules tirgos. 2015. gadā, neraugoties uz lielo atkarību no enerģijas importa, paredzams, ka ES ekonomikā tiks reģistrēts tekošā konta pārpalikums aptuveni 1,5 % apmērā no IKP (kas koriģēts, ņemot vērā ES iekšējo tirdzniecību) salīdzinājumā ar deficītu 0,5 % apmērā no IKP 2010. gadā. Šī tendence liecina arī par to, ka daudzām dalībvalstīm ir izdevies atgūt konkurētspēju un palielināt eksportu.

Ražīguma attīstība un informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) izmantošana

Eiropas izaugsme pēdējo trīsdesmit gadu laikā atpaliek no citām attīstītajām valstīm, un šīs arvien pieaugošās atšķirības pamatā lielā mērā ir vājais ražīguma pieaugums. Eurozonas ražošanas apjoms 1980. gadā sasniedza 90 % no ASV IKP uz vienu iedzīvotāju, bet tagad ir aptuveni 70 % un vairāku eurozonas valstu tautsaimniecībā – mazāk nekā 60 %¹⁶. Bieži tiek lēsts, ka reformas preču, pakalpojumu un darba tirgos, kas ir atbilstoši kalibrētas un pakārtotas ekonomikas vajadzībām, potenciāli spēj izraisīt ievērojamu ražīguma pieaugumu ilgtermiņā. Ieguvumi būtu lielāki perifērijas valstīs lielāka reformu mēroga dēļ, kā arī pateicoties pozitīvajai sekundārajai ietekmei no eurozonas centra. Lai veicinātu ražīgumu, ir svarīgi sekmēt cilvēkkapitāla kvalitāti, pētniecības, izglītības un apmācības sistēmu sniegumu un to spējas sekmēt inovāciju uzlabošanu. Eiropas iedzīvotāju novecošanās un darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaita sarukšana nozīmē, ka ražīguma pieauguma kā izaugsmes avota veicināšana ir sevišķi steidzama.

Moderni elektroniskie sakari un tiešsaistes pakalpojumi, tostarp e-pārvalde, ir svarīgas ekonomikas nozares pašas par sevi, bet tās ir arī izšķiroši izaugsmes un ražīguma virzītājspēki ekonomikā kopumā. Mazākas investīcijas IKT un mazāka to izmantošana Eiropā lielā mērā ir pamatā darba ražīguma starpībai starp ES un ASV. ES ieguldījumi modernākajā komunikāciju infrastruktūrā arī atpaliek no tās

¹⁶ SVF, "Jobs and Growth: supporting European Recovery" 2014. gads.

galvenajiem konkurentiem, jo īpaši attiecībā uz mobilo sakaru infrastruktūru. Vidējais mobilo datu ātrums ES ir uz pusi mazāks par datu ātrumu ASV¹⁷, un Eiropā ir tikai 6 % no pasaules 4G mobilo sakaru abonentu. Dienvidkorejā 58 % mājsaimniecību ir pievienotas optiskās šķiedras tīkliem, bet Eiropā – tikai 5 %. 54 % Eiropas mājsaimniecību ir pieeja nākamās paaudzes tīkliem, kas spēj nodrošināt 30 Mbps. Jaunajā, uz datiem balstītajā ekonomikā Eiropas uzņēmumu klātbūtne vērtību ķēdē ir gandrīz neeksistējoša.

Spiediens uz resursiem un vides problēmas

Fosilā kurināmā patēriņš 20. gadsimta gaitā palielinājies 12 reizi, bet materiālo resursu ieguve pieaugusi 34 reizes. Pašlaik ES katrs iedzīvotājs patērē 15 tonnas materiālu gadā un rada 5 tonnas atkritumu, no kurām puse nonāk izgāztuvē. Uzņēmumi saskaras ar nozīmīgāko izejmateriālu, enerģijas un minerālvielu cenu kāpumu, un piegādes drošības trūkums un cenu nestabilitāte nelabvēlīgi ietekmē ekonomiku. Minerālu, metālu un enerģijas avoti, kā arī zivju, kokmateriālu, ūdens krājumi, auglīga augsne, tīrs gaiss, biomasu un bioloģiskā daudzveidība ir pārmērīgi noslogoti, tāpat kā klimata sistēmas stabilitāte. Pieprasījums pēc pārtikas, dzīvnieku barības un šķiedras līdz 2050. gadam var palielināties par 70 %, tomēr 60 % no pasaules lielākajām ekosistēmām, kas palīdz saražot šos resursus, jau ir sagrautas vai tiek izmantotas tādā veidā, kas nav ilgtspējīgs¹⁸. Ūdens kvalitātes un gaisa piesārņojuma līmenis joprojām rada problēmas daudzviet Eiropā. Zemes neilgtspējīgas izmantošanas rezultātā tiek patērētas auglīgas augsnes, vienlaikus turpinās augsnes degradācija, un "zaļās" infrastruktūras izmantošana joprojām nav optimāla. Līdzīgi, jūras neilgtspējīga izmantošana apdraud jūras ekosistēmu trauslo līdzsvaru un ietekmē saistītās saimnieciskās darbības, piemēram, zvejniecību un tūrismu.

Mūsu ekonomikas sistēma joprojām veicina neefektīvu resursu neefektīvu izmantošanu, jo par dažiem no tiem tiek prasīta pārāk zema cena. Pasaules Uzņēmēju padome par noturīgu attīstību lēš, ka līdz 2050. gadam būs nepieciešams 4 līdz 10 reizes palielināt resursu izmantošanas efektivitāti, un ievērojami uzlabojumi būs vajadzīgi jau līdz 2020. gadam. Efektīvākas resursu izmantošanas veicināšana no darbīmdarbības viedokļa ir visnotaļ pamatota, un tai būtu jāpalīdz uzlabot konkurētspēju un rentabilitāti. Tā var arī sekmēt nodarbinātību un ekonomikas izaugsmi: krīzes laikā pasākumi ar mērķi uzlabot energoefektivitāti mājokļu nozarē ir bijuši īpaši noderīgi vietējā pieprasījuma pēc vietējām darbavietām sekmēšanā un finanšu ietaupījumu radīšanā laika gaitā.

1.3. Progress attiecībā uz "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanu

Nemot vērā iepriekš izklāstīto, progress stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā nenovēršami ir bijis dažāds (skatīt 2. pielikumu). Krīze ir atstājusi nepārprotamu ietekmi, jo īpaši uz nodarbinātību un nabadzības līmeni, un ir ierobežojusi virzību uz pārējo mērķu sasniegšanu, izņemot tās sekām uz siltumnīcefekta gāzu emisiju

¹⁷ "The state of the Internet", Akamai (Q4 2012), Cisco VNI Mobile forecast (2013).

¹⁸ COM(2011)571.

samazināšanu. Tā ir arī saasinājusi atšķirības starp dalībvalstu darbības rādītājiem dažādās jomās, piemēram, nodarbinātības un pētniecības un izstrādes jomās. Progresu ir ietekmējis arī atšķirīgais politikas reakcijas līmenis ES.

Neraugoties uz krīzi, ir novērotas pozitīvākas strukturālās tendences, piemēram, attiecībā uz izglītības līmeni, enerģijas avotu ilgtspējīgākas kombinācijas veidošanu un ekonomikas oglekļa dioksīda emisiju intensitātes samazināšanu. Bezdarba līmeņa relatīvo noturību krīzes laikā vairākās valstīs kopā ar iepriekšējā laikposmā panākto progresu var uzskatīt arī par norādi, ka darba tirgus rādītāji ir labāki nekā agrāk.

Šajā iedaļā ir izklāstītas galvenās norises katrā no piecām mērķa jomām.

20-64 gadus vecu iedzīvotāju nodarbinātības līmeņa palielināšana līdz vismaz 75 %

ES nodarbinātības līmenis 2012. gadā bija 68,4 %, salīdzinot ar 68,5 % 2010. gadā un maksimumu –70,3 % – 2008. gadā. Pamatojoties uz nesenajām tendencēm, paredzams, ka 2020. gadā tas pieaugs līdz aptuveni 72 %. Valstu mērķu izpilde to palielinātu līdz 74 %, kas ir tikai nedaudz mazāk par 2020. gada mērķi.

Valstu sniegums ir ļoti nevienmērīgs – Zviedrija un Vācija uzrāda augstas nodarbinātības līmeni un tuvojas saviem valsts mērķiem, bet Spānija, Grieķija, Bulgārija un Ungārija atpaliek visvairāk. Lielākā daļa nodarbinātības ziņā sekmīgāko valstu kopš 2000. gada ir panākušas vērā ņemamu progresu. Tomēr spēcīgs nodarbinātības kritums laikposmā no 2000. līdz 2012. gadam skāra lielāko daļu dalībvalstu, kurām patlaban ir zemākais nodarbinātības līmenis. Nodarbinātības situācija ievērojami atšķiras arī reģionos, kas norāda uz neatbilstību un ierobežotas ģeogrāfiskās mobilitātes realitāti visā ES. Tomēr krīzes laikā daudzas dalībvalstis sāka īstenot darba tirgus reformas, kas ļaus uzlabot darba tirgu elastību nākotnē, pat ja ir vajadzīgs laiks, lai rezultāti kļūtu jūtami.

Lai sasniegtu 75 % mērķi, būs vajadzīgi apmēram 16 miljoni papildu nodarbinātu vīriešu un sieviešu. Liela daļa gados jaunu un labi izglītotu cilvēku būs pieejami darbam, tomēr, lai panāktu progresu mērķa sasniegšanā, būs jāizmanto arī potenciālais darbaspēks, ko lielākoties veido sievietes, gados vecāki cilvēki, kā arī līdz šim neaktīvi pieaugušie, tostarp migranti. Pēdējās divas minētās grupas parasti ir mazāk izglītotas nekā vidēji pārējais darbaspēks. Tas nozīmē ne tikai, ka šo grupu aktivizēšana var izrādīties apgrūtināta, bet arī, ka tās visticamāk pievienosies zemāk kvalificētajam darbaspēkam, neraugoties uz pierādījumiem, kas liecina, ka pieprasījums nākotnē koncentrēsies uz augsti kvalificētu, nevis zemas kvalifikācijas darbu. Aktīva darba tirgus politika apvienojumā ar mūžizglītības stratēģijām un visaptverošu integrācijas politiku tādējādi joprojām ir īpaši svarīga, lai sasniegtu mūsu nodarbinātības mērķus.

Apvienoto publisko un privāto ieguldījumu palielināšana pētniecībā un izstrādē līdz 3 % no IKP

Ar 2,06 % 2012. gadā un ierobežotu virzību laika gaitā, 3 % mērķis, kas noteikts 2020. gadam, visticamāk netiks izpildīts. Paredzams, ka ieguldījumi pētniecībā un izstrādē līdz 2020. gadam pieaugs līdz 2,2 %. Ja dalībvalstis sasniegs savus valsts mērķus, šis īpatsvars varētu sasniegt 2,6 %.

Kopš 2000. gada lielākā daļa dalībvalstu ir palielinājušas publisko un privāto ieguldījumu līmeni pētniecībā un izstrādē (izņemot dažas valstis, piemēram, Horvātiju, Luksemburgu, Apvienoto Karalisti un Zviedriju). Igaunija ir uzrādījusi visstraujāko izaugsmi laikposmā no 2000. līdz 2012. gadam, un patlaban šajā jomā pārsniedz ES vidējo rādītāju.

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana par vismaz 20 %, salīdzinot ar 1990. gada līmeni, atjaunojamās enerģijas īpatsvara galīgajā enerģijas patēriņā palielināšana līdz 20 %, un virzība uz energoefektivitātes palielinājumu par 20 %

Šie mērķi kopumā ir sasniedzami līdz 2020. gadam, un progress jau ir manāms:

- ES līdz 2012. gadam jau sasniedza siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu par 18 %. Pašreizējā klimata un enerģētikas politika ir panākusi progresu, un arī saimnieciskās darbības palēnināšanās ir būtiski ietekmējusi emisiju samazināšanos. Neraugoties uz pašreizējo atveseļošanos un pateicoties strukturāliem uzlabojumiem, līdz 2020. gadam var gaidīt turpmāku progresu, kas varētu samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par 24 %, salīdzinot ar 1990. gadu, tādējādi pārsniedzot izvirzīto mērķi¹⁹. Tomēr saskaņā ar valsts prognozēm 13 dalībvalstīs spēkā esošā politika nebūs pietiekama, lai līdz 2020. gadam sasniegtu valstu mērķus.
- No 7,5 % 2000. gadā²⁰ atjaunojamo energoresursu īpatsvars 2012. gadā jau sasniedza 14,4 %²¹. Mērķis – 20 % īpatsvars līdz 2020. gadam – šķiet sasniedzams un, iespējams, tiks pārsniegts (aptuveni 21 %). Šis progress nozīmē, ka ES ir vadošā loma pasaulē attiecībā uz ieguldījumiem atjaunojamo energoresursu jomā. Piemēram, līdz 2012. gada beigām ES bija uzstādīti aptuveni 44 % pasaules atjaunojamās elektroenerģijas (izņemot hidroelektroenerģijas) avotu.
- Primārais enerģijas patēriņš laikposmā no 2006. gada (augstākais rādītājs) līdz 2012. gadam samazinājās par aptuveni 8 %. Lai sasniegtu mērķi, līdz 2020. gadam būtu nepieciešams papildu samazinājums 6,3 % apmērā. Liela daļa no patēriņa samazināšanās ir ekonomikas lejupslīdes rezultāts, un tādējādi atveseļošanās varētu ierobežot progresu mērķa sasniegšanā. Tomēr notiek arī dažas strukturālas pārmaiņas: ES ekonomikas energointensitāte laikposmā no 1995. līdz 2011. gadam ir samazinājusies par 24 %, bet uzlabojums ražotniecības nozarēm ir bijis aptuveni 30 % apmērā.

Kopumā, ņemot vērā vairāk nekā tikai krīzes īstermiņa ietekmi, ES neatlaidīgi nošķir izaugsmi saimnieciskajā darbībā un siltumnīcefekta gāzu emisijas – laikposmā no

¹⁹ Komisija 2014. gada janvārī izveidoja satvaru enerģētikas un klimata politikai līdz 2030. gadam. Siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazināšana par 40 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, ES mērogā saistošs mērķis panākt, lai atjaunojamās enerģijas īpatsvars būtu vismaz 27 %, atjaunoti energoefektivitātes politikas mērķi ir daži no jaunā satvara galvenajiem mērķiem – COM(2014)15.

²⁰ Eiropas Komisijas pasūtīts pētījums.

²¹ EurObserv'ER.

1990. gada līdz 2012. gadam ES IKP pieauga par 45 %, bet emisijas samazinājās par 18 %.

Skolu nebeigušo jauniešu īpatsvars jāsamazina līdz mazāk nekā 10 % un jāpalielina to 30-34 gadu veco iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir ieguvuši augstāko izglītību, līdz vismaz 40 %.

Šie mērķi kopumā ir sasniedzami līdz 2020. gadam.

- To jauniešu īpatsvars, kuri priekšlaicīgi pamet skolu, ir samazinājies no 15,7 % 2005. gadā līdz 12,7 % 2012. gadā, un puse no dalībvalstīm jau ir sasniegušas savus mērķus vai tuvojas tiem. Lai gan daļu šā samazinājuma var attiecināt uz daudz sarežģītāko nodarbinātības vidi, tomēr ir arī pierādījumi par strukturāliem uzlabojumiem, un paredzams, ka šī tendence turpināsies, kaut arī lēnākā tempā.
- To jauniešu proporcija, kuri ir pabeiguši augstāko izglītību, ir palielinājusies no 27,9 % 2005. gadā līdz 35,7 % 2012. gadā. Lai gan palielinājums katrā valstī var būt dažāds, šī tendence arī tiek uzskatīta par strukturālu, un paredzams, ka 2020. gada mērķis tiks sasniegts.

No nabadzības un sociālās atstumtības riska jāpaglābj vismaz 20 miljoni cilvēku

To cilvēku skaits, kuriem draud nabadzība un sociālā atstumtība ES (ietver cilvēkus, kurus apdraud finansiāla nabadzība, kuri saskaras ar materiālo nenodrošinātību vai kuri dzīvo bezdarbnieku mājsaimniecībās), palielinājās no 114 miljoniem 2009. gadā²² līdz 124 miljoniem 2012. gadā.

ES ir tādējādi atvirzījies tālāk no sava mērķa, kas atbilst 96,4 miljoniem cilvēku līdz 2020. gadam, un nekas neliecina par strauju progresu, lai šo situāciju novērstu – nabadzības apdraudēto cilvēku skaits varētu līdz 2020. gadam saglabāties aptuveni 100 miljonu apmērā. Situācija ir īpaši saasināta dažās dalībvalstīs, un to sekmē smagas materiālās nenodrošinātības un bezdarbnieku mājsaimniecību īpatsvara pieaugums. Krīze ir pierādījusi nepieciešamību pēc efektīvām sociālās aizsardzības sistēmām.

2. VAI STRATĒGIJA “EIROPA 2020” IR BIJUSI SEKMĪGA?

Tas, vai un cik lielā mērā stratēģijai “Eiropa 2020” ir bijusi svarīga nozīme attiecībā uz iepriekš minētajām tendencēm, ir rūpīgi jāizskata. Sabiedriskā apspriešana, kas paredzēta vēlāk šajā gadā, būs svarīga, lai savāktu pierādījumus un sniegtu ieguldījumu pārskatīšanas procesā. Tomēr ir iespējams izdarīt vairākus pagaidu secinājumus par stratēģijas galvenajām iezīmēm.

²² ES27 dati.

2.1. Mērķu nozīme

Pieci galvenie mērķi, kas tika izvirzīti 2010. gadā, tika izvirzīti kā vērienīgi, bet sasniedzami ES politikas mērķi. Rādītāji ir arī svarīgi, lai sekotu līdzi tendencēm visās dalībvalstīs. Papildus skaitliski izsakāmai vērtībai, šie mērķi arī palīdz mainīt Eiropas izaugsmes modeļa kvalitāti un būtību. Kā norādīts iepriekš, līdz šim ir panākts nevienmērīgs progress.

ES līmenī regulāri tiek apspriests jautājums par mērķu un rādītāju izmantošanu. Pēdējā laikā tas ir guvis īpašu uzmanību saistībā ar darbu pie ES ekonomikas pārvaldības nostiprināšanas un ekonomikas un monetārās savienības (EMS) padziļināšanas. Komisija ir ziņojusi par izmantoto un ES līmenī pieejamo rādītāju plašumu.

Stratēģijas "Eiropa 2020" pamatmērķi ir saistīti ar vairākiem raksturīgiem ierobežojumiem.

- Mērķi nav izsmeļoši. Lai uzraudzītu sniegumu laika gaitā, starp valstīm un dažādās politikas jomās, ES līmenī pastāv daudzi kvantificēti mērķi un rādītāji. Visvairāk apspriesto rādītāju vidū daži galvenie rādītāji tiek izmantoti, lai novērtētu publiskās finanses saskaņā ar stabilitātes un izaugsmes paktu. Jaunās ES makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras ietvaros, līdztekus jaunam progresu ziņojumam par galvenajiem nodarbinātības un sociālajiem rādītājiem, tika izstrādāts jauns progresu ziņojums, lai atbalstītu makroekonomikas nelīdzsvarotību novēršanu un koriģēšanu. Vairākās politikas jomās pastāv arī citi mērķi, par kuriem gadu gaitā bieži vienojušies Padomes sastāvi, piemēram, attiecībā uz platjoslas interneta pārklājumu pamatiniciatīvas "Digitālā programma Eiropai" kontekstā. Līdz ar to pastāv tendence ieteikt rādītāju papildināšanu vai aizstāšanu laika gaitā, bet uzdevums – tāpat kā Lisabonas stratēģijas gadījumā – ir nepieļaut prioritāšu vājināšanu un saglabāt koncentrāciju uz galvenajiem aspektiem.
- Mērķi ir politiski saistoši. Atšķirībā no SIP vai pat jaunās ES makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras, kurā atsaucies vērtības vai kritēriji ir noteikti juridiski saistošā regulējumā, tostarp iespējamās sankcijas, stratēģijas "Eiropa 2020" mērķi būtībā ir politiski mērķi. Tomēr pastāv divi vērā ņemami izņēmumi: mērķi attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu un atjaunojamās enerģijas izmantošanu, kuri atbalstīti juridiski saistošā regulējumā ES līmenī, tostarp vērtības, kas līdz 2020. gadam jāsasniedz valstu līmenī. Mērķu politiskais raksturs atspoguļo galveno lomu, kas tiek sagaidīta no valstu valdībām stratēģijas īstenošanā saskaņā ar subsidiaritātes principu. Piemēram, ES līmenī izrādījās sarežģīti panākt vienošanos par izglītības jomas mērķiem un dalībvalstis nespēja vienoties par vienotu rādītāju, ar kuru izteikt mērķi – to cilvēku skaita samazināšanu, kurus apdraud nabadzība –, līdz ar to parasti tiek izmantots rādītājs, kuru veido trīs elementi.
- Joprojām ir nepieciešams kvalitatīvs novērtējums. Katram mērķim ir savi ierobežojumi. Pētniecības un izstrādes mērķis būtībā ir "ieguldījuma" mērķis, saistībā ar kuru tiek paziņots publisko un privāto izdevumu īpatsvars. Tāpēc kā papildinājumu šim mērķim Eiropadome lūdza un Eiropas Komisija izstrādā

papildu rādītāju, kas pievēršas arī inovācijas "rezultātiem"²³. Līdzīgi, mērķi nodarbinātības un izglītības jomā nesniedz pietiekamu informāciju par to, kāda ir ieņemtās darbavietas kvalitāte vai iegūto prasmju līmenis vai piemērotība. Turklāt vidējie rādītāji ES vai valstu līmenī bieži slēpj ievērojamas vecuma, dzimuma vai reģionālās atšķirības. Tādējādi, lai interpretētu mērķus un reālo situāciju dalībvalstīs, ir svarīgi papildu rādītāji, konkrētāka analīze, kā arī kvalitatīva informācija. Ir svarīgi arī paturēt prātā, ka daži mērķi, piemēram, attiecībā uz izglītību, tiešāk ietilpst publisko pārvaldes iestāžu darbības sfērā, bet citi mērķi, piemēram, nodarbinātības vai pētniecības un izstrādes izdevumu jomās, atspoguļo plašākas ekonomikas tendences.

Galvenajiem mērķiem tomēr ir vairākas acīmredzamas priekšrocības.

- Mērķi ilustrē dinamiskās pārmaiņas, ko veicina stratēģija "Eiropa 2020". Kaut gan ES netrūkst rādītāju, pašreizējais mērķu kopums ir ļāvis koncentrēties uz stratēģijas veicinātā gudras, ilgtspējīgas un integrējošas izaugsmes modeļa trīs dimensijām. Šajā ziņā mērķi pauž ilgāka termiņa virzienu, kas vajadzīgs, lai stiprinātu Eiropas nākotni un kalpotu kā kritēriji politikas veidošanā. Turklāt tie ir savstarpēji cieši saistīti un savstarpēji pastiprinoši, progresam vienā dimensijā ietekmējot progresu citā dimensijā.
- Mērķi darbojas kā politikas "enkuri". Kā redzams pielikumā, dalībvalstis pārvērtā ES mērķus savos mērķos valsts līmenī. To esamība ļauj veikt pārredzamu savstarpēju salīdzinājumu dažādās jomās un valstīs, lai gan tiem piešķirtā publicitātes pakāpe un vērienīguma līmenis dažādās valstīs atšķiras. Piemēram, papildus vispārējam nodarbinātības mērķim, dažas dalībvalstis (Beļģija, Čehija, Vācija, Spānija, Francija un Lietuva) ir izvēlējušās noteikt valsts mērķus, iedalot pēc dzimuma, tādējādi paredzot nodarbinātības līmeņa mērķi sievietēm. Tomēr valstu mērķi nav pietiekami vērienīgi, lai kumulatīvi sasniegtu ES līmeņa vērienu. Tie arī palīdz uzraudzīt un apspriest progresu ES līmenī. Piemēram, tie jau ir bijuši noderīgi, veicot analīzi, kas ir konkrētām valstīm adresēto ieteikumu pamatā, kā arī diskusijā par Eiropas struktūrfondu un ieguldījumu fondu plānošanas prioritātēm laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam (skatīt turpmāk).
- Mērķus ir viegli uzraudzīt. Fakti un skaitļi par mērķiem, kā arī plašs saistīto rādītāju loks, ir viegli pieejami ar *Eurostat* – ES statistikas biroja – starpniecību. Citu starptautisko iestāžu pieredze, piemēram, ESAO pieredze darbā attiecībā uz "dzīves kvalitāti" vai PISA apsekojums par rakstpratību, vai Pasaules bankas darbs attiecībā uz uzņēmējdarbības vides pieejamību, arī parādīja, ka koncentrēta analīze ir efektīvs saskarsmes līdzeklis.

Mērķi nav pašmērķi. Apzinoties to ierobežojumus, var teikt, ka stratēģijas „Eiropa 2020” pamatmērķi palīdz izmērīt un vadīt dažādus stratēģijas aspektus, tādējādi palīdzot virzīt politisko informētību un politikas prioritātes gan valstu, gan ES līmenī.

²³

COM(2013)624

2.2. Pamatiniciatīvu un saistīto ES līmeņa mehānismu nozīme

Pamatiniciatīvas, kas iesniegtas 2010. gadā bija miniatūras darba programmas stratēģijas galvenajās jomās. Tajās ir izklāstīti vairāki konkrēti pasākumi ES un valstu līmenī tematiskajās jomās (skatīt 3. pielikumu). Komisija tagad ir iesniegusi lielāko daļu no sākuma iecerēto iniciatīvu un daudzas ir pieņemtas, bet vēl ir pārāk agri, lai varētu novērtēt to rezultātus un ietekmi.

Komisija savas gada darba programmas ietvaros izvirzīja un apsprieda ar citām iestādēm nozīmīgus ES līmeņa politikas un likumdošanas pasākumus, tādēļ nenovēršami bija nepieciešams noteikts laiks, lai tie tiktu pieņemti un īstenoti. Tika izstrādātas arī citas “nesaistošu normu” iniciatīvas, kuras dažkārt tika atbalstītas ar ES finansējumu, bieži vien ciešā sadarbībā ar nozaru ministrijām un ieinteresētajām personām attiecīgajās politikas jomās, un tām, iespējams, bija lielāka tūlītējā ietekme uz vietas. Apspriešanās laikposmā Komisija strādās pie tā, lai savāktu pierādījumus par šo iniciatīvu ietekmi.

Papildus to nozīmei kā ES līmeņa rīcības katalizatoram, pamatiniciatīvas atstāj noteiktu mantojumu.

- Tās ir veicinājušas savstarpēju mācīšanos un tematiskās zināšanas ES līmenī, tostarp izmantojot tīklošanu un pierādījumu vākšanu. Piemēram, ir izstrādāts īpašs uzraudzības mehānisms, lai novērtētu dalībvalstu progresu, īstenojot Eiropas pētniecības telpu. Kā citus piemērus var minēt Digitālo asambleju, kas apvieno digitālās jomas ieinteresētās personas, ikgadējo Digitālās programmas progresu ziņojumu un lielāku uzmanības koncentrāciju uz rūpniecības konkurētspējas jautājumiem vairākās politikas jomās.
- Reizēm tie ir kalpojuši kā ceļvedis ES finansējuma izmantošanai laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam un devuši ietvaru ES līdzekļu plānošanai laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam. Viens no šādiem piemēriem ir Komisijas 2012. gada janvārī uzsāktās jaunatnes darbības grupas, lai palīdzētu dalībvalstīm, kuras visvairāk skāris pieaugošais jauniešu bezdarbs, pārplānot ES finansējumu par labu šai prioritātei. Citi piemēri ir saistīti ar jauno, integrēto *Erasmus+* programmas pieeju un jauno "Apvārsnis 2020" programmu – ES finansējuma programmu pētniecībai un inovācijai –, kas uzsvāra liek uz izcilību zinātnē, rūpniecības vadošo lomu un to, cik svarīgi ir risināt sabiedrības problēmas, un tādējādi papildina pamatiniciatīvās paredzēto inovācijas partnerību mērķus. Turklāt tika ieviests Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļu īpašs asignējums ieguldījumiem ekonomikā ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni.
- Vairāki no šiem piemēriem dalībvalstīs ir izraisījuši vai iedvesmojuši politikas rīcību, tostarp reģionālā un valstu līmenī, lai papildinātu ES iniciatīvas, piemēram, tādās jomās kā digitālā ekonomika vai pētniecība un inovācija. Piemēram, gudru specializācijas stratēģiju izstrāde valstu un reģionālā līmenī veicina uz konkrētu vietu balstītu izaugsmi. Turklāt vairāk nekā 20 dalībvalstis, kā arī reģioni, ir uzsākuši digitālās programmas.

Papildus pamatiniciatīvām stratēģijas "Eiropa 2020" mērķi un līdzekļi ir sekmēti ar trīs nozīmīgu ES līmeņa politikas jomu starpniecību:

- Eiropas vienotais tirgus ar vairāk nekā 500 miljoniem patērētāju joprojām ir visietekmīgākais izaugsmes virzītājspēks ES līmenī, un ir veikti jauni pasākumi, lai vairāk izmantotu tā potenciālu. I un II vienotā tirgus aktā tika noteiktas 24 galvenās darbības, piemēram, tādās jomās kā digitālā ekonomika, enerģētika, transports, publiskais iepirkums un patērētāju aizsardzība, kuras likumdevējs ir pieņēmis vai gatavojas pieņemt. Gada ziņojums par integrācijas situāciju tiek gatavots, lai uzraudzītu progresu un apzinātu rīcības jomas. Konkurences politika arī ir atbalstījusi vienotā tirgus mērķus. Stratēģiska domāšana un konsultācijas tika uzsāktas tādās jomās kā ekonomikas ilgtermiņa finansējums.
- Kaut gan ES budžets veido tikai aptuveni 1 % no ES IKP, tas var būt nozīmīgs izaugsmes katalizators. Jaunā ES finanšu shēma 2014.–2020. gadam ir cieši saistīta ar stratēģijas „Eiropa 2020” prioritātēm, kā tas norādīts pārstrādātajās ES līmeņa programmās un prioritāšu izvēlē ES līdzekļu ieguldīšanai dalībvalstīs, tostarp saistībā ar nosacījumiem ES atbalsta saņemšanai.

- ES ārējās politikas programma ir nozīmīgs potenciālās izaugsmes un nodarbinātības avots, kaut arī pastāv iespējas vēl vairāk un labāk sasaistīt ES iekšpolitiku un ārpolitiku un nodrošināt, ka Eiropa ieņem vienotu nostāju. Tirdzniecība ir kļuvusi par būtisku izaugsmes un nodarbinātības virzītāju ārējā pieprasījuma nozīmes un ES politikas plašā mēroga dēļ. Sarunās ar Amerikas Savienotajām Valstīm un Japānu vajadzētu panākt vērienīgus nolīgumus un radīt ievērojamus ekonomiskus ieguvumus. Tādās jomās kā attīstības politika, pasaules standarti, katastrofu riska mazināšana vai klimata pārmaiņu apkarošana ES ir bijusi un būs ļoti aktīva partnere pasaules arēnā, sekmējot tās mērķus, vērtības un intereses.

2.3. Eiropas pusgada loma

Kopš stratēģijas "Eiropa 2020" pieņemšanas ES ekonomikas pārvaldība ir ievērojami pastiprināta (sk. 1. izcēlumu). Eiropas pusgads ir kļuvis nozīmīgs reformu īstenošanā starp valstu un ES līmeņiem, izmantojot ekonomikas politikas koordināciju, nodrošinot, ka ES un tās dalībvalstis koordinē savu ekonomikas politiku un centienus veicināt izaugsmi un nodarbinātību.

Galvenie Eiropas pusgada soļi ir aprakstīti 1. pielikumā: katru gadu cikls tiek uzsākts ar Komisijas gada izaugsmes pētījumu, kurā izklāstītas ES prioritātes; tās tiek iekļautas diskusijās par dalībvalstīm, gatavojoties pavasara Eiropadomes sanāksmei, un šo valstu reformu programmu un stabilitātes vai konverģences programmu izstrādē, kuras tiek iesniegtas aprīlī. Komisijas vērtējums par programmām ir atspoguļots konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos, un pēc tam to atbalsta Padome un Eiropadome. Eiropas Parlaments arī ir aktīvi iesaistījies procesā, piemēram, izmantojot savu "parlamentāro nedēļu" janvāra sākumā, lai apspriestu vispārējās prioritātes, kā arī ar regulāru "ekonomikas dialogu" starpniecību, ko tas rīko ar galvenajiem dalībniekiem ES un valstu līmenī. Sociālo partneru iesaistīšanās Eiropas pusgadā arī ir pastiprināta²⁴.

Stratēģijas "Eiropa 2020" mērķi tiek apspriesti Eiropas pusgada ietvaros un ir nostiprināti tā dažādajos pasākumos: šie mērķi ietekmē gada izaugsmes pētījuma prioritāšu izvēli; tie ir būtisks elements analīzē, kas pamato ikgadējos konkrētām valstīm adresētos ieteikumus. Dalībvalstis tiek aicinātas valsts programmās ziņot par progresu savu mērķu sasniegšanā.

Var atzinīgi vērtēt dažus pirmos sasniegumus.

- Eiropas pusgads sniedz uzticamu politikas satvaru politikas īstenošanai, un ikgadējie konkrētām valstīm adresētie ieteikumi dod pirmos rezultātus politikas reformu jomā, kā norādīts 2014. gada izaugsmes pētījumā²⁵. ES prioritāšu un konkrētām valstīm adresēto ieteikumu kombinācija ir svarīga, lai ņemtu vērā katras dalībvalsts īpašos apstākļus. Kaut arī kopējie mērķi nosaka virzienu un palīdz sekmēt progresu kopīgas reformu un modernizācijas

²⁴ COM (2013) 690, Ekonomikas un monetārās savienības sociālās dimensijas pastiprināšana, 2.10.2013.

²⁵ COM(2013)800.

programmas panākšanā, ES neizmanto universālu pieeju, bet gan pielāgo savas norādes katrai dalībvalstij, kā arī pielāgo tās laika gaitā.

- Eiropas pusgads nodrošina integrētu uzraudzību un palīdz saskaņot ekonomikas un budžeta prioritātes. Citiem vārdiem runājot, tas uzsver, cik svarīgi ir panākt un uzturēt stabilas publiskās finanses un atraisīt tautsaimniecību izaugsmes potenciālu, ņemot vērā ES līmeņa un konkrētām valstīm raksturīgus apsvērumus.
- Eiropas pusgads ir palīdzējis nostiprināt kontaktus starp ES un valstu līmeni un lielāku mijiedarbību dalībvalstu starpā, palīdzot ES turēties kopā. Eiropas pusgada grafiks un procedūras ir precizētas un patlaban stabilizējas. Eiropas pusgads nodrošina aktīvas diskusijas ES līmenī, lai nepieļautu problēmu rašanos vai veidošanos (pirms tiek pieņemti valsts līmeņa lēmumi), un regulāru progresa uzraudzību (ar norādēm un sankciju iespējamu piemērošanu gadījumos, kad ir nepieciešami korekcijas pasākumi).
- ES līmenī ir pastiprinātas analīzes un uzraudzības spējas. Jaunā ES ekonomikas pārvaldība ir balstīta uz spēcīgāku un integrētāku pierādījumu bāzi attiecībā uz īstenošanu, labāk izmantojot kopīgās analītiskās sistēmas, rādītājus un politikas vērtējumus. Makroekonomikas korekciju programmas īstenojošo un tādējādi Eiropas pusgada formālajās procedūrās neietilpstošo valstu pieredze sniedz galēju, bet nozīmīgu pārbaudījumu: Komisijai un daudzām dalībvalstīm bija jāizmanto svarīgi resursi, tostarp uz vietas, lai sniegtu tiešu un konkrētu atbalstu šīm dalībvalstīm, izmantojot politikas padomus un tehnisko palīdzību administratīvajā līmenī. Tas ir piemērs kopīgās zinātnības apmēram, ko ir iespējams mobilizēt ES ietvaros.
- Lai pabeigtu EMS struktūru, joprojām tiek apspriestas dažas idejas, piemēram, mehānisms, lai atvieglotu tādu nozīmīgu ekonomikas reformu plānu *ex-ante* koordināciju, kuriem var būt vērā ņemama netieša ietekme uz citām dalībvalstīm, kā arī idejas par savstarpēji pieņemtiem līguma nosacījumiem un saistītajiem solidaritātes mehānismiem (t.i., finanšu stimuliem).

Ir acīm redzami arī dažas sākotnējās problēmas un ierobežojumi.

- Nepieciešamība pievērsties krīzes neatliekamībai dažreiz apgrūtināja iespēju saskaņot īstermiņa steidzamos jautājumus ar ilgāka termiņa vajadzībām. Konkrētai valstij adresēto ieteikumu būtība ir pievērsties tikai atsevišķām jomām un ierosināt konkrētus pasākumus, kas jāveic nākamā gada laikā, skaidri saprotot, ka ne visu ir iespējams izdarīt vienlaikus. Tajā pašā laikā ir svarīgi, lai šie pasākumi balstās uz skaidru redzējumu par to, kādas būs to sekas ilgākā termiņā. Vairākos gadījumos 2013. gada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos tika uzsvērtā vajadzība saglabāt konkrētus izaugsmi veicinošus izdevumus, vienlaikus ievērojot fiskālos mērķus. Eiropai atveseļojoties pēc krīzes, prioritāšu izvēlē vajadzētu atkāpties no ārkārtas situācijām.
- Lai Eiropas pusgads būtu efektīvs, tas ir atkarīgs ne tikai no katras dalībvalsts apņemšanās, jo īpaši attiecībā uz ieteikumu īstenošanu, bet arī uz ES dalībnieku kolektīvo spēju uztvert šīs problēmas kā kopējas ieinteresētības jautājumus un nodrošināt spēcīgu daudzpusēju uzraudzību. Šajā ziņā dažādo

dalībnieku lomu varētu vēl vairāk precizēt un uzlabot. Piemēram, dažādie Padomes sastāvi ir pastiprinājuši salīdzinošo novērtēšanu un daudzpusējo uzraudzību.

- Lai gūtu panākumus, izšķiroši svarīgs priekšnoteikums ir visu attiecīgo dalībnieku – valdību, parlamentu, reģionālo un vietējo pārvaldes iestāžu, sociālo partneru un visu ieinteresēto personu – informētība un atbildība. Daudzās dalībvalstīs varētu vēl uzlabot dažādo ieinteresēto personu iesaisti stratēģijas īstenošanā. Šajā saistībā valsts reformu programmu nozīme būtu jāizvērtē no jauna. Eiropas līmenī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komiteja ir bijušas īpaši aktīvas, cieši uzraugot stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanu un mobilizējot dalībvalstis rīcībai, tostarp reģionālā un vietējā līmenī, un atspoguļojot ES vairāku līmeņu pārvaldības struktūru. Komisija nostiprināja arī savas pārstāvniecības dalībvalstīs, lai uzlabotu savas sadarbības kvalitāti ar dalībvalstu iestādēm un ieinteresētajām personām.
- Procedūru, dokumentu un juridisko pasākumu pavairošanās ES līmenī rada risku, ka process tiks pārslogots un tiks nodarīts kaitējums tā skaidrībai. Izmaiņas grafikā arī var kaitēt dažu dalībnieku atbildībai. Tādējādi uzdevums turpmākajos gados ir stiprināt institucionālo un administratīvo infrastruktūru, kas ir Eiropas pusgada pamatā, vienlaikus nodrošinot, ka tas joprojām ir politiski virzīts un koncentrēts (nevis birokrātisks) process.

Tādējādi Eiropas pusgada pārskatīšana kopā ar stratēģijas „Eiropa 2020” pārskatīšanu šogad ir savlaicīga.

SECINĀJUMS

Stratēģijas "Eiropa 2020" nepieciešamības iemesli ir tikpat steidzami 2014. gadā, cik steidzami tie bija 2010. gadā.

Vairāku desmitgažu laikā ES ir bijusi sinonīms dziļākai ekonomikas integrācijai, kā rezultātā ir pieaugusi preču, pakalpojumu, darbaspēka un finanšu plūsma visā ES. Tas ir sekmējis ienākumu un dzīves līmeņa konvergenci valstu starpā, kā rezultātā ES tiek raksturota kā pasaulē vienreizējs "konverģences instruments"²⁶. Šis konverģences process nelīdzsvarotību uzkrāšanās un krīzes spiediena rezultātā dažviet Eiropā ir palēninājies un pat pagriezies pretējā virzienā.

Izkļūstot no paaudzes laikā vissmagākās ekonomikas un finanšu krīzes, ES ir jāstiprina tās gudras, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes stratēģija, lai ES spētu attaisnot iedzīvotāju cerības un saglabāt savu nozīmi pasaulē. Tagad ir īstais laiks pārskatīt stratēģiju, lai varētu noteikt pareizās pēckrīzes perioda politikas prioritātes attiecībā uz ES šīs desmitgades otrajā pusē līdz 2020. gadam.

Šajā paziņojumā izklāstītā analīze liecina, ka pieredze stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu un pamatiniciatīvu īstenošanā ir bijusi dažāda. ES ir ceļā uz to vai ir

²⁶ Pasaules banka, "Golden growth – restoring the lustre of the European economic model", 2012. gads.

pietuvojusies tam, lai īstenotu savus mērķus izglītības, klimata un enerģētikas jomās, bet ne nodarbinātības, pētniecības un izstrādes vai nabadzības samazināšanas jomās. Tomēr noteiktie ES mērķi ir palīdzējuši koncentrēt uzmanību uz ilgāka termiņa, pamatā esošām iezīmēm, kas ir izšķirīgi svarīgas ES sabiedrības un ekonomikas nākotnei. Šo mērķu integrēšana valstu līmenī arī ir palīdzējusi uzsvērt vairākas nepatīkamas tendences – pieaugošu atšķirību starp dalībvalstīm ar vislabākajiem un vissliktākajiem rādītājiem un arvien lielāku atšķirību starp reģioniem dalībvalstu iekšienē un dalībvalstu starpā. Krīze ir uzsvērusi arī pieaugošo nevienlīdzību labklājības un ienākumu sadalījumā. Pieredze arī liecina, ka reģionu un pilsētu, kas ir atbildīgas par daudzu ES politikas jomu īstenošanu, aktīva iesaistīšana un līdzdalība ir bijusi ļoti svarīga, lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus. Šīm problēmām ir jāpievēršas, pārskatot un vēlāk koriģējot stratēģiju.

ES ekonomikas pārvaldība, ko ik gadu īsteno ar Eiropas pusgada palīdzību, pēdējo gadu laikā tika ievērojami pastiprināta, un tā ir potenciāli ietekmīgs instruments pēckrīzes laikposma prioritāšu īstenošanai, kas būs nepieciešams, lai izpildītu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus. Tāda nozīmīga ES politika kā daudzgadu finanšu shēma 2014.-2020. gadam un tās dažādās programmas ir veidotas tā, lai ņemtu vērā Eiropas pusgada ietvaros gūto pieredzi un atbalstītu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanu, sniedzot pamatu, uz kuru balstīt turpmāko politiku gan ES, gan valstu līmenī.

Šajā paziņojumā Komisija ir izklāstījusi analīzi par to, kas līdz šim ir noticis stratēģijas "Eiropa 2020" ietvaros. Daudzējādā ziņā šis laikposms ir izmantots tam, lai liktu pamatus rezultātiem, kurus vajadzētu panākt turpmāko gadu laikā. Komisija ir arī centusies parādīt krīzes ietekmi uz gaidāmajiem rezultātiem.

Komisija šajā posmā nav izdarījusi politikas secinājumus, nedz arī sniegusi politikas ieteikumus. Ņemot vērā krīzes rezultātā ES, tās dalībvalstu, pilsētu un reģionu pieredzēto pārmaiņu milzu apmērus, Komisija uzskata par nepieciešamu uzsākt ES mēroga apspriešanos ar visām ieinteresētajām personām par gūto pieredzi un galvenajiem faktoriem, kuriem būtu jāietekmē ES pēckrīzes izaugsmes stratēģijas nākamie posmi. Komisija rīkos sabiedrisku apspriešanu, kas balstīta uz šajā paziņojumā izklāstīto analīzi, aicinot visas ieinteresētās personas sniegt savu viedokli. Pēc apspriešanās Komisija 2015. gada sākumā sagatavos priekšlikumus stratēģijas īstenošanai.